

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
De vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Betreft: Begrotingsbehandeling VWS en preventie

Datum: 2 december 2020
Kenmerk: 20.69145

Geachte leden van de vaste commissie VWS,

Deze week behandelt u de begroting 2021 van het ministerie van VWS. Ongetwijfeld spreekt u ook over preventie voor gezondheid.

1. COVID-19 laat belang van preventie zien

Versterking van preventie heeft de afgelopen tijd sterk in de aandacht gestaan. De coronacrisis onderstreept het belang van preventie nogmaals zeer nadrukkelijk. Mensen met een kwetsbare gezondheid lopen meer risico om ernstig ziek te worden als zij besmet zijn met COVID-19. Ook de impact van de coronacrisis op de mentale gezondheid is groot. Sociaaleconomische gezondheidsverschillen worden vergroot. Een belangrijke les van de coronacrisis is dan ook dat we mensen en de gemeenschappen waarin zij leven, weerbaarder en vitaler moeten maken, in plaats van achteraf zorg te organiseren.¹ Het versterken van de lichamelijke en de mentale gezondheid/veerkracht moeten hand in hand gaan. We ondersteunen dan ook van harte de oproep van medici, wetenschappers en bestuurders onder leiding van Liesbeth van Rossum voor aandacht voor een gezonde leefstijl tijdens COVID-19-pandemie.²

In 2017 hebben wij het initiatief genomen om samen met een groot aantal maatschappelijke organisaties een preventieakkoord te bepleiten. Dat is opgenomen in het regeerakkoord en het preventieakkoord heeft sinds 2018 een stevige impuls aan preventie gegeven. Er zijn echter veel redenen om verder te kijken. De komende jaren zullen er meer mensen met complexe en vaak meerdere chronische ziekten zijn. Vaak speelt daarbij nog sociale problematiek op andere leefgebieden. Ondanks veel beleid zijn de sociaaleconomische gezondheidsverschillen tussen burgers in ons land nog steeds groot en hardnekkig, en de verwachting is dat die verschillen de komende jaren nog verder toenemen. De uitgaven voor de zorg zullen zonder aanvullend beleid de komende decennia verdubbelen. De recente verkenning van de SER *Zorg voor de toekomst* brengt deze ontwikkelingen uitgebreid in kaart.³

Preventie speelt hierin een essentiële rol en heeft hoge baten die de zorg overstijgen. Mensen zijn langer gezond. Het voorkomt dat de last van een eenmaal ingetreden ziekte erger wordt. Het leidt tot minder verschillen in gezondheid, een actievere leefstijl, minder zware zorg, lagere lasten voor burgers, werknemers en werkgevers, een meer duurzame inzetbaarheid van werknemers op de arbeidsmarkt, een betere start voor alle kinderen en, last but not least, meer kwaliteit van leven.

2. Vervolgstappen

Gezamenlijk zetten wij ons er al een tijd voor in om op een positieve manier de beweging naar gezondheid, zowel de fysieke als de mentale gezondheid, in samenhang met elkaar

¹ Denktank Coronacrisis (2020) *De contouren van een intelligent herstelbeleid*.

² PON (2020) *Urgent verzoek aan VWS tot leefstijlcampagne tijdens COVID-19 pandemie*.

³ SER (2020) *Zorg voor de toekomst. Over de toekomstbestendigheid van de zorg*, Verkenning 20/02.

bezien, te realiseren. Dat doen we vanuit onze overtuiging dat de beweging naar meer gezondheid en preventie meerdere kabinetsperiodes nodig heeft.

Het is daarbij goed om oog te houden voor al het vele werk dat op het vlak van preventie gebeurt. Dan denken we onder meer aan het programma Vitaal Bedrijf⁴ in bedrijven, het nationaal programma Alles is Gezondheid⁵, het onderwijs met het landelijk programma Gezonde School⁶, de inzet van GGD'en en gemeenten voor gezonde omgevingen, de uitvoering van de 350 lokale sportakkoorden, de totstandkoming van lokale preventieakkoorden, het onderzoek in de Nationale Wetenschapsagenda, en het landelijk stimuleringsprogramma terugdringen gezondheidsachterstanden Gezond in de stad (GIDS)⁷.

Het Nationaal Preventieakkoord met de huidige drie tafels en thema's zien wij als een waardevolle stap. Zo'n 70 partijen hebben zich gecommitteerd aan vergaande doelstellingen voor het jaar 2040 en zijn in 2019 gestart met de uitvoering van de afgesproken acties.⁸

In een volgende kabinetsperiode vraagt het preventiebeleid om verbreding en verdieping met andere thema's, structurele financiering, heldere verantwoordelijkheden en minder vrijblijvendheid.

Daarbij is het essentieel dat we ons realiseren dat individueel gedrag tot stand komt in een sociale en fysieke context. Preventie moet vorm krijgen in de zorg, maar ook buiten de zorg, met samenwerking over de grenzen heen. In het gezin, in het onderwijs, op het werk, bij de sportclub, in de wijk. Met aandacht voor huisvesting, veiligheid en schulden.⁹

Daarom bereiden we als Initiatiefgroep Preventieakkoord op dit moment vervolgstappen voor een volgende kabinetsperiode voor, op de terreinen van de positie van de burger, de financiering van preventie en de rol van digitalisering bij preventie. Ons voornemen is om de voorstellen rond de verkiezingen van maart naar buiten te brengen.

3. Verzoek voor de VWS-begroting

Voor nu vragen wij specifiek uw aandacht voor de ondersteuning van het preventieakkoord. De middelen om maatschappelijke organisaties en gemeenten om de uitvoering van het preventieakkoord te ondersteunen zijn tijdelijk en lopen af. Preventie is echter een zaak van lange adem, het vraagt om een consistent en langdurig volgehouden beleid van alle betrokkenen. Daarom vragen wij om te voorzien in structurele financiering van de uitvoering van het preventieakkoord, op landelijk en lokaal niveau. Op die manier kunnen de goede initiatieven van de 70 deelnemende partijen aan het preventieakkoord die nu met veel energie zijn opgestart, ook in de volgende kabinetsperiode doorgaan. Het preventieakkoord heeft juist die noodzakelijke samenwerking tussen partijen tot stand helpen brengen. Het is ook die samenwerking die essentieel is om de effecten van preventie ook daadwerkelijk binnen bereik te brengen. En dat vraagt tijd.

Mede namens de genoemde personen en organisaties,

Mariëtte Hamer
Voorzitter Sociaal-Economische Raad

⁴ Vitaal Bedrijf is een onderdeel van Stichting Nederland Onderneemt Maatschappelijk.

⁵ Alles is Gezondheid is een netwerk van ruim 3000 organisaties gericht op de beweging naar een vitaler Nederland.

⁶ Gezonde School is een programma dat scholen helpt om te werken aan een gezonde leefstijl. In het programma werken onder andere samen MBO Raad, PO-Raad en VO-raad, ministeries van VWS, SZW, LNV en OCW, landelijke kennis- en onderzoeksinstituten, RIVM en GGD GHOR Nederland.

⁷ <https://www.gezondin.nu/kennisbank/decentralisatie-uitkering-gezond-in-de-stad-gids/>

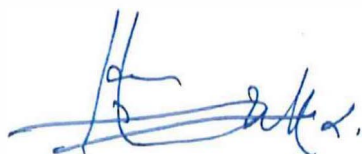
⁸ RIVM (2020) *Voortgangsrapportage Nationaal Preventieakkoord 2019*.

⁹ Zie ook SER (2020) *Zorg voor de toekomst. Over de toekomstbestendigheid van de zorg*, Verkenning 20/02; RVS (2020) *Gezondheidsverschillen voorbij. Complexe ongelijkheid is een zaak van ons allemaal*.

Jolande Sap
Voorzitter Federatie voor Gezondheid

Hugo Backx
Directeur GGD GHOR Nederland

Rinda den Besten, voorzitter PO-Raad
Matthijs Blokhuis, directeur Noaber Foundation
Eric van den Burg, voorzitter Sociaal Werk Nederland
Jet Bussemaker, voorzitter Raad voor Volksgezondheid en Samenleving
Gerard Dielissen, algemeen directeur NOC*NSF
Guusje Dolsma, plaatsvervangend directeur VNO-NCW
Jacobine Geel, voorzitter De Nederlandse GGZ
Leonard Geluk, algemeen directeur VNG
Patricia Heijdenrijk, directeur-bestuurder Pharos
René Héman, voorzitter KNMG
Yvon van Houdt, directeur MEE NL
Paul Rosenmöller, voorzitter VO-raad
Onno van Schayck, Hoogleraar Preventieve Geneeskunde, Universiteit Maastricht,
Projectleider Gezonde Basisschool van de Toekomst
Adnan Tekin, voorzitter MBO Raad
Cecilia Vaca Jones, directeur Bernard van Leer Foundation
Dianda Veldman, directeur-bestuurder Patiëntenfederatie Nederland
Ruben Wenselaar, voorzitter Raad van Bestuur Menzis